

på. Et andet formål med reglerne er at sikre, at sociale ydelser kun udbetales til de borgere, som opfylder lovens betingelser for at modtage hjælpen og som derfor har et reelt behov for at modtage ydelserne. Myndighederne skal derfor kunne afgøre, om de oplysninger, som borgeren kommer med, er korrekte og pålidelige. Det gælder både, når borgeren første gang ansøger om hjælp, og når myndigheden senere følger op på sagen.

F.eks. kan enlige modtage forhøjede sociale ydelser, hvis de betragtes som "reelt" enlige i den sociale lovgivningsforstand. Myndigheden skal i hver enkelt sag foretage en konkret vurdering af, om en person er reelt enlig. Borgeren skal hjælpe kommunen med at få sagen oplyst, således at kommunen kan foretage denne vurdering både ved sagens start og ved en senere opfølgning af sagen. Borgeren er desuden efterfølgende forpligtet til at oplyse kommunen om, hvis han eller hun ikke længere er enlig. Hvis borgeren modtager forhøjet børnetilskud til reelt enlige, er borgeren efter børnetilskudsloven desuden forpligtet til, en gang årligt, at udfylde en erklæring på tro og love om, at vedkommende fortsat er enlig.

Retssikkerhedsloven varetager således på den ene side hensynet til, at myndighederne på et tilstrækkeligt og korrekt grundlag kan tildele hjælp til de borgere, der er berettiget til at modtage den, men også hensynet til, at myndighederne kan gribe ind, hvis de har en konkret formodning om, at borgeren bevidst har givet myndigheden urigtige oplysninger, og derfor har modtaget en eller flere sociale ydelser med urette.

Kommunerne og amtskommuner har en ubetinget pligt til at rejse tilbagebetalingskrav, hvis borgeren har modtaget en ydelse med urette, og borgeren har været vidende om dette. Kommunens oplysning af sagen er også i disse tilfælde afgørende for, at kommunen eller amtskommunen kan træffe en korrekt afgørelse.

Kommunerne eller amtskommunen kan f.eks. ved henvendelse fra andre borgere komme i besiddelse af oplysninger, der tyder på, at en borger ikke (længere) er reelt enlig. Kommunerne og amtskommunerne har i disse tilfælde pligt til at undersøge sagen nærmere, men nogle kommuner har i disse sager været i tvivl, om hvilke beføjelser de har til at oplyse sagen. Det gælder både i forhold til vurderingen af, om borgeren fortsat er berettiget til den forhøjede ydelse samt vurderingen af, om borgeren i en forudgående periode har modtaget ydelsen, selv om betingelserne herfor ikke var opfyldt, og borgeren derfor måske skal betale den forhøjede ydelse tilbage.

Det er derfor nødvendigt at præcisere i loven, at kravet om samtykke kan fraviges i tilbagebetalingssaa-

ger, men det er samtidigt vigtigt at fastsætte nærmere retningslinjer for sagsoplysningen i tilbagebetalings-sager. De nærmere retningslinjer er nærmere beskrevet i de specielle bemærkninger til § 11 c.

På grund af usikkerhed om forståelsen af bestemmelsen i praksis, kan præciseringen medføre en praksisændring hos nogle myndigheder i forhold til tilbagebetalings-sagerne.

1.6. Myndighedens oplysningspligt

1.6.1. Gældende ret

Efter den gældende § 10, stk. 3, og § 11, stk. 2 skal myndigheden oplyse borgeren om pligten til at medvirke og om adgangen til at indhente oplysninger efter den gældende § 12. Myndigheden skal desuden oplyse om konsekvenserne, hvis den pågældende ikke vil give samtykke til at indhente oplysninger efter § 12. Borgeren skal efter den gældende § 11, stk. 2, ligeledes have skriftlig besked om pligten til at give oplysninger, hvilke typer af ændringer der kan have betydning for hjælpen og konsekvenserne af, at der ikke oplyses om ændringerne.

1.6.2. Lovforslaget

For at borgeren kan føle sig tryk ved sagsbehandlingen, er det vigtigt, at borgeren har fået besked om sine muligheder for at medvirke og om, hvilke beføjelser myndigheden har i forhold til borgeren. Dette bør ske skriftligt, idet dokumentationen kan være afgørende for, om det senere er muligt at påvise, at borgeren mod bedre vidende har modtaget en ydelse med urette, således at den kan kræves betalt tilbage. Det er vigtigt, at borgeren får klar besked om, at borgeren skal oplyse om forandringer i sine forhold, der kan have betydning for hjælpen, og konsekvenserne af, at der ikke oplyses om ændringerne.

Myndighedens oplysningspligt over for borgeren er beskrevet i lovforslagets § 12. Bestemmelsen er med en sproglig præcisering en videreførelse af den gældende § 10, stk. 3, og § 11, stk. 2. Lovforslaget indeholder nye bestemmelser, der dels giver mulighed for at straffe for grov uagtsom vildledning af de sociale myndigheder og dels giver hjemmel til, at kommunerne kan foretage stikprøvekontrol i virksomheder med henblik på at undersøge om borgere, der modtager sociale ydelser, arbejder sort. Det foreslås derfor som noget nyt, at oplysningspligten også skal omfatte en pligt til at oplyse borgeren om muligheden for straf samt kommunens muligheder for at foretage eftersyn i virksomheder. Der henvises i øvrigt til afsnit 3 og 4 om forslaget til den nye straffebestemmelse og kontrolbestemmelsen.